

י"ג כ"ד: אֲשֶׁר־כָּתְבוּ - הכ"ף בקמץ גדול, והרי"ש בשווא נע, והוא פועל עבר. והקורא 'כָּתְבוּ' בקמץ קטן ושואו נח משנה משמעות ללשון ציווי.

י"ג כ"ו: וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה'.

י"ג כ"ז: וְיִסְפְּרוּ־לָו - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'וְיִסְפְּרוּ־לָו'.

וְיִסְפְּרוּ־לָו - הפ"א בדגש, והשווא נע.

וְהִפְרִיחַ - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'וְהִפְרִיחַ'.

י"ג כ"ט: וְהִיבֹסִי - היו"ד רפה, ובשווא נח.¹

וְעַל־יַד הַיָּרְדֵּן - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים 'וְעַל־יַד הַיָּרְדֵּן'.

י"ג ל"ב: אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ - יש לנגן את שני המונחים כראוי, ואין להשמיט את המונח הראשון ולהטעים 'אֲשֶׁר־תָּרוּ אֹתָהּ' במקף.²

תָּרוּ - הטעם מלרע ברי"ש.

י"ד א': כָּל־הָעֵדָה - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'כָּל־הָעֵדָה'. וכן הוא להלן (י"ד י', ל"ו, ט"ו ל"ה).

י"ד ב': כָּל־הָעֵדָה - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'כָּל־הָעֵדָה'. וכן הוא להלן (ט"ו ל"ו).

י"ד ג': וְלָמָּה - הטעם מלרע במ"ם, והמ"ם רפה.³

יְהִי - יש לבטא את הה"א בשווא נח.⁴ ולא להבליעה ולקרוא 'יִי', או לקרוא 'יְהִי' בחיריק הה"א. וכן הוא להלן בתיבות: יְהִיָּה. וְיִהְיֶה. וְיִהְיֶה.

טוֹב - מוטעם במרכא כפולה. וניגונו דומה לניגון התביר, אלא שנקשר ומתגלגל בנעימתו עם התיבה שאחריו, שהלא תביר הוא טעם מפסיק, ומרכא כפולה הוא טעם מחבר.⁵

י"ד ו': קָרְעוּ - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'קָרְאוּ' באל"ף.⁶

י"ד ט': אֶל־תִּירָאוּ - הרי"ש בשווא נע, והוא מלשון יראה. והקורא 'תִּירָאוּ' בשווא נח, משנה משמעות ללשון ראה.

אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'.

והטעם לכך שנקודת המפיק באה רק בסוף תיבה, משום שבאמצע תיבה (כגון תיבת 'יְהִי'), ע"י שהאות מנוקדת בשווא יודעים שהיא נקראת, ולכן אין צורך בנקודת המפיק. ובסוף התיבה לא רצו לנקד בשווא, מפני שיש תיבות המנוקדות בסופן בפתח גנובה ובמפיק יחד, כגון: 'גִּבְרָה', 'יִצְיָה', ואילו היו מנקדים בשווא ולא בנקודת המפיק, היה צורך לנקד בניקוד כפול, גם בפתח וגם בשווא, וכיון שלא ניתן לנקד אות אחת בשני ניקודים שונים, המירו את סימון השווא באות ה"א שבסוף תיבה לנקודה בתוך האות. ויש לציין, שישנם כ"י בהם כאשר יש חשש לבליעת הה"א בשגנה באמצע תיבה, מוסיפים את נקודת המפיק אף באמצע תיבה, ואע"פ שהיא מנוקדת גם בשווא, וכגון בכ"י לניגוד שמנוקד: 'בְּהִשְׁמָה' (ויקרא כ"ו מ"ג), 'פְּדָהָל' (במדבר ל"א כ"ח), 'קִדְדָנוּ' (שם ל"ה כ'). וכן בכ"י ששון 507 מנוקד 'פְּדָהָל'. וכן כתב באור תורה שבספרים ספרדיים מנוקד 'בְּהִשְׁמָה' עם נקודת המפיק בה"א, והביא דבריו בקסת הסופר ח"ב.

¹⁰ כן כתבו רד"ק (מכלול פ' ע"א), ומנחת שי (שמות ה' ט"ו).

ובתשלום מקנה אברם פירט מעט יותר, וכתב שנגינתה קרובה לנגינת התביר אך לא עם כ"כ חוזק ורעדה ושבירה. והרשב"ץ (מגן אבות נ"ה ע"ב) כתב שאינו יודע הבדל בין נגינת התביר לנגינת מרכא כפולה.

ובאהל משה (שער הטעמים אות ר"ע) כתב שניגון מרכא כפולה כשני תבירין, וכן כתב בתלמוד לשון עברי (סעיף ש"צ. ויכר מלשון הדברים שהם העתקה מדברי אהל משה), ובעל ההערות בתלמוד לשון עברי כתב שניגונו כשני תבירין אבל בקול גבוה לחברו לאחריו. וצ"ע בזה.

¹¹ בגמרא (מגילה כ"ד ע"ב) כתוב שאין לכהן לישא את כפיו אם קורא אות אל"ף כאות עי"ן או אות עי"ן כאות אל"ף, וכן אין למנות כשליח ציבור מי שקורא כן. וכן נפסק בשולחן ערוך (או"ח סימן ג' סעיף י"ב).

ובמשנה ברורה שם (סקל"ז) הביא את דברי האחרונים, שכתבו שבמקום שכולם מדברים כך מותר. אך אע"פ שבמקום שכולם קוראים כך מותר להעלותו כש"ץ כיון שכך רגילים באותו מקום, מ"מ לכתחילה ודאי ראוי ונכון להדר לקרוא כהוגן בהגייה הנכונה.

ובערוך השולחן (סימן ג' סעיף י"ד, סימן ס"א סעיף ח', סימן ס"ב סעיף ב') כתב שבמדיניותו אין בקיאים בחילוק שבין אל"ף לעי"ן, אך בכל זאת כתב (סימן ס"א סעיף ח') שבקריאת שמע יש לדקדק להפרישם זה מזה, וכתב עוד (סימן ס"ב סעיף ב') שהמדקדק במצוות יראה לדקדק בזה הרבה בכל התורה, ושכרו גדול כשמדקדק בזה, ובפרט במקום שאם קורא שלא כראוי משתנה המשמעות.

וכאן אין מתג לפני השווא, ומוכח שהאות שאחריה בשווא נח. ואע"פ שיש מעט ספרים עם מתג לפני השווא, ספרים אלו הלכו בשיטה אחרת שלא דקדקה בהנחת מתגים אלו, ולא באו להורות שהשווא נע (כמו שהוכיח רז"ה, עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה הערה ה').

¹ וכמו שכתב רד"ק (דימוי מ"ו כ"ג, שרשים שרש ברה) שאם הכ"ף בתיבת 'כָּתְבוּ' בקמץ קטן, הוא לשון ציווי, ואם הכ"ף בקמץ גדול, הוא פועל עבר.

² עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה שם מבואר שכאשר נשמט הדגש שאחר ה"א הידיעה (או אחת מאותיות כל"ב המנוקדות בפתח להורות על ידוע), ואין מתג לפני השווא, השווא נח.

וכאן בכל הספרים אין מתג לפני השווא, ומוכח שהאות שאחריה בשווא נח.

³ ענין זה מבואר בגליון פרשת בראשית תשע"ו הערה כ"ב.

⁴ דרך תיבת 'למה' להיות מוטעמת מלעיל, ובמ"ם דגושה, אך כאשר המילה שאחריה מתחילה באחת מהאותיות אה"ע, והיא מחוברת אליה בטעם, היא מוטעמת מלרע, והמ"ם רפה, ויש לכלל זה כמה יוצאים מן הכלל (דקדוקי הטעמים סעיף 56, רד"ק במכלול קצ"ג ע"א). ובפשטות אין זה סימן בעלמא, אלא שאותיות אה"ע הבאות אחר תיבת 'למה', הן גורמות שתיבת 'למה' תהיה מוטעמת מלרע (וכן נראה מלשון רשב"ם שמות ה' כ"ב).

ורש"י הירש (שמות ל"ב, י"א-י"ב) כתב השערה שיש חילוק במשמעות בין תיבת 'לְמָה' המוטעמת מלעיל לתיבת 'לְמָה' המוטעמת מלרע, שתיבת 'לְמָה' המוטעמת מלרע משמעה לשם מה, דהיינו שמסתבר שיש סיבה לכך, אולם התכלית בלתי מובנת, ותיבת 'לְמָה' המוטעמת מלעיל משמעה מדוע, דהיינו שהתכלית אמנם מובנת, והשאלה מדוע היא על עצם התכלית.

ולדבריו, מה שכתבו המדקדקים שכאשר באה אחת מאותיות אה"ע אחר תיבת למה התיבה מוטעמת מלרע, הוא סימן בעלמא, ואינו הטעם שגורם שתיבת 'למה' תהיה מוטעמת מלרע. ולפי זה, הקורא 'לְמָה' מלעיל במקום 'לְמָה' מלרע, או להיפך, שינה משמעות.

⁵ וה"א זו נהגית כמו מפיק ה"א שבסוף תיבה, כגון בתיבות 'עֲמָה' אֲתָה', וכדומה.

וגם כאן באמצע תיבה הוא נקרא מפיק ה"א. ויש הטועים לחשוב ש'מפיק' הוא דוקא הנקודה הבאה באות ה"א שבסוף תיבה, אך באמת 'מפיק' פירושו מוציא, דהיינו שהה"א נשמעת ונהגית בשווא נח, אף אם היא באה באמצע תיבה, ולא כמו בתיבה 'פְּדָהָצוּר' (במדבר א' י') וכדו', ששם הה"א אינה נהגית כלל.

י"ד י"ד: אֲשֶׁר-עָלָה בְּעֵינָיו - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'אין בָּאֵין' באל"ף טי".

עָלָהּ - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'אֶלָהּ' באל"ף טי".

י"ד ט"ז: אֲשֶׁר-נִשְׁבַּע - יש להקפיד להשמיע את העי"ן, שאם לא ישמיעה ישמע שקורא 'וְנִשְׁבַּע' בה"א פ".

י"ד י"ז: וְעָתָה - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'וְאָתָה' באל"ף טי".

י"ד כ"ב: כִּי כָל-הָאֲנָשִׁים - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'כִּי-כָל הָאֲנָשִׁים'.

אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם - הבי"ת רפה ט".

י"ד כ"ג: נִשְׁבַּעְתִּי - העי"ן בשווא נח. ואין להבליעה ולקרוא 'נִשְׁבַּעְתִּי', או לקרוא 'נִשְׁבַּעְתִּי' בפתח העי"ן. וכן הוא להלן (י"ד כ"ז): שְׁמַעְתִּי. ולהלן (י"ד כ"ט): וְנִמְעָלָה. ולהלן (י"ד ל"ד): וַיִּדְעָתָם. ולהלן (י"ד מ"ד): וַיַּעֲפֹלוּ.

י"ד כ"ד: עָקֵב הָיְתָה - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להשמיט את המונח ולהטעים 'עָקֵב-הָיְתָה' במקף.

עָמוּ - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'אָמוּ' באל"ף טי".

י"ד כ"ח: כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֵם - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחא ולהטעים 'כֵּן אֶעֱשֶׂה לָכֵם'.

י"ד ל"ג: רָעִים - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'רָאִים' באל"ף טי". וכן יש להזהר שלא ישמע שקורא 'רָעִים' בקמץ.

י"ד ל"ד: אֲשֶׁר-תִּרְתָּם - הטעם מלרע בתי"ו השניה.

יוֹם לְשָׁנָה - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להשמיט את המונח ולהטעים 'יוֹם-לְשָׁנָה' במקף.

י"ד ל"ו: וַיִּלְכְּנוּ - היו"ד בפתח, והלמ"ד בדגש. ופירושו שהרעימו אחרים. והקורא 'וַיִּלְכְּנוּ' בקמץ גדול ורפה^כ, משנה משמעות, שפירושו שהתלוננו בעצמם^{כא}, או שהוא לשון לינת לילה^{כב}.

י"ד ל"ח: חֵיז - הטעם מלרע ביו"ד.

י"ד ל"ט: אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'אֶל-כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'.

י"ד מ': הִנֵּנוּ וְעַלְיָנוּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אָמַר יְיָ כִּי חָטְאָנוּ - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתבית 'י', שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר^{כג} שבתבית 'אֶל הַמָּקוֹם', ומהרביע שבתבית 'הִנֵּנוּ', שאם לא יטעים כראוי ישמע שה' אמר שחטאו, בעוד שפירושו שה' אמר שיעלו.

י"ד מ"ג: שְׂבָתָם - הטעם מלרע בתי"ו.

ט"ו י"ד: אִוּ אֲשֶׁר-בְּתוֹכָם - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אִוּ-אֲשֶׁר בְּתוֹכָם'.

אֲשֶׁר-בְּתוֹכָם - הכ"ף בשווא נע. ואע"פ שיש ספרים המנקדים 'בְּתוֹכָם' בחטף פתח, אין להגותו כפתח, אלא כשווא נע פשוט^{כד}.

ט"ו כ"א: לְדַרְתֵּיכֶם - הכ"ף מוטעמת בסוף פסוק. והרי"ש מוטעמת במאיילא שהוא טעם מחבר^{כה}, ואינו טפחא, אך ניגונו קרוב לניגון הטפחא^{כז}.

ט"ו כ"ב: אֵת כָּל-הַמִּצְוֹת - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אֵת-כָּל הַמִּצְוֹת'.

^{כג} בניגון הטעמים המקובל יש נטיה לנגן ולהטעים את התביר בניגון מפסיק יותר מהטפחא, אך באמת הטעם טפחא הוא מפסיק יותר מהתביר, ויש להקפיד על הניגון המתאים בכל מקום של צירוף הטעמים תביר וטפחא, כי בהרבה מקומות זה משנה את פירוש הענין. וכבר העירו על טעות נפוצה זו של הטעמת התביר בניגון מפסיק יותר מאשר הטפחא והשיבוש הנגרם מזה, בספר דברי קהילות (עמ' 48 הערה י'), ובספר עלה יונה (עמ' ת"ה).

ובמשנה (פסחים נ"ה ע"ב) אֵתָא, שאחד מהדברים שאנשי יריחו עשו שלא כדין, שהיו כורכין את שמע, ופירש רבא בגמ' (נ"ז ע"א) שהיו אומרים 'היום על לְבָבְךָ', וזה שלא כדין כי משמע שרק היום יהיו על לבבך ולא מחו. וההטעמה שם היא 'אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶיךָ הַיּוֹם עַל-לְבָבְךָ' בתביר טפחא, וטעותם היתה שהפסיקו בתביר יותר מאשר בטפחא.

^{כד} כמבואר בארוכה במאמר החטפים שחטף פתח זה הוא ניקוד מושאל הבא לסמן על שווא נע, ואינו חטף פתח ממש.

^{כה} במסורה נמסר על ט"ז מקומות במקרא שמופיע הטעם מאיילא, והוא תמיד בתבית אחת עם אתנחתא או סוף פסוק (וכן בתביות מוקפות שלגבי הטעמים נידונים כתיבה אחת), ובשונה מהטעם טפחא הוא טעם מחבר ולא טעם מפסיק. ויש כמה הוכחות לזה שהוא טעם מחבר, ואינו הטעם טפחא המפסיק. א. טעם זה גורם לדגש דחיק (כגון: וְתִאֲקַרְקַרְתָּהּ, רות א' י'), דבר שאינו אפשרי בטעם מפסיק. ב. אותיות בגדכפ"ת שבאים אחר טעם זה, רפ"ס, כדין טעם מחבר (כגון: קָדְדָהָא, יחזקאל י' כ"ה). ג. בטעם מאיילא מצוי שהטעם נסוג אחור, כבטעם מחבר (כגון: וַיִּצְאֵנָה, בראשית ח' י"ח). ד. מצוי שבא קדמא לפניו, דבר שאינו מצוי בטפחא (כגון: וּמִזֶּן לְכָל-אֲבָהָה, דניאל ד' ט'). ה. לא יתכן שתהיה הפסקה באמצע תבית.

^{כז} מזה שהוא דומה בצורתו לטפחא, מוכח שניגונו דומה, אך ברור שאין הניגון זהה לגמרי, שבעוד שטפחא הוא טעם מפסיק, מאיילא הוא טעם מחבר, ולכן ניגון המאיילא הוא ללא סיום הניגון המורה על ההפסקה.

^י אֵתָא בירושלמי (ברכות פ"ב ה"ד): אלו צריך דקדוק וכו', ר' חנינא בשם ר' אחא אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יי' ע"כ.

ופירושו רוב הראשונים (רד"ק במכילת דף ע"ב ע"ב, המנהיג הלכות תפילה סימן ל"ח, טור או"ח סימן ס"א. וכן הוא בשו"ע שם סעיף ט"ז) דהיינו שצריך דקדוק להשמיע יפה את העי"ן, שלא תהיה נשמעת כה"א.

^{י"ח} משום שהאות ה"א שבתבית 'נִשְׁבַּע' אינה נשמעת, ואם לא ישמיע את העי"ן שבתבית 'נִשְׁבַּע' ישמע שקרא 'נִשְׁבַּע'.

אמנם, לקוראים בהגיה המבחינה בין קמץ לפתח, אם לא יהגו את העי"ן כראוי, אע"פ שעשו שלא כדין, לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת עדיין ע"י הפתח. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבדול בין המשמעים הוא ע"י הגיית העי"ן, אם לא יהגו את העי"ן כראוי יש לחשוש לשינוי משמעות.

^{י"ט} ענין זה מבואר בגליון פרשת וישלח תשע"ו הערה י'.

^כ לקוראים בהגיה המבחינה בין קמץ לפתח, אם לא ידגישו את האות, אע"פ שעשו שלא כדין, לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת גם ללא הדגש ע"י הפתח. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבדול בין המשמעים הוא ע"י דגשות ורפיון האות, אם לא ידגישו יש לחשוש בזה לשינוי משמעות.

^{כא} וכמו שכתב רש"י (שמות ט"ז ז'): כי תלינו עלינו. שתרעימו עלינו את הכל, את בניכם ונשיכם ובנותיכם וערב רב. ועל כרחי אני זקוק לפרש תלינו בלשון תפעילו, מפני דגשותו וקרייתו, שאילו היה רפה, הייתי מפרשו בלשון תפעלו, כמו וילן העם על משה, או אם היה דגוש ואין בו יו"ד ונקרא תלוננו, הייתי מפרשו לשון תתלוננו, עכשיו הוא משמע תלינו את אחרים, כמו במרגלים וילינו עליו את כל העדה.

^{כב} כמו בפסוק: וַיִּאָּכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עָמוּ וַיִּלְכְּנוּ (בראשית כ"ד נ"ד).

ט"ו כ"ד: **אם מעיני העדה** - יש לנגן את שני המונחים כראוי, ואין להשמיט את המונח הראשון ולהטעים 'אם-מעיני העדה' במקף.

ט"ו ל"ג: **וְאֵל כָּל־הָעֵדָה** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים **וְאֵל־כָּל־הָעֵדָה**.

ט"ו ל"ד: וַיִּנְחֹ - הָיוּ"ד בפתח, והנו"ן דגושה. והוא לשון עזיבה. והקורא 'וַיִּנְחֹ' בקמץ ורפה^ב, יתכן שמשנה משמעות ללשון מנוחה^{לא}.

מִה־יַעֲשֶׂה - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמט את המקף ולהטעים 'מה יַעֲשֶׂה'.

ט"ו ל"ט: וּנְכַרְתֶּם - יש להתזו את הזי"ן שלא ישמע שקרא אות אחרת לב.

אֲשֶׁר-אַתֶּם זִגְיִים - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אֲשֶׁר אַתֶּם-זִגְיִים'.

ט"ו מ': תִּזְכְּרוּ - יש להתיז את הזי"ן שלא ישמע שקרא אות אחרת לָג.

אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'אֶת-כָּל מִצְוֹתַי'.

ט"ו מ"א: **אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיכֶם** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להחליף בין המרכא והטפחא ולהטעים **אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיכֶם** ילד.

❖ חילופי נוסחאות ❖

י"ג כ': הַיֵּשׁ-בָּהּ / (הַיֵּשׁ בָּהּ) / (הַיֵּשׁ-בָּהּ)

במקף והיו"ד בצירי – בכתבי היד: טא"ס ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ו ט"ח, ס"א
ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י ס"יא ס"יג ס"טז ס"ז, א"ב א"ג א"ד

ובראשונים ביארו את דברי הירושלמי בכמה אופנים. תוס' (ברכות ט"ו ע"ב ד"ה ביו), רבינו בחיי (כאן), ושבלי הלקט (ענין תפילה סימן ט"ו) בשם רש"י, פירשו שצריך להתיז את הזי"ן כדי שלא ישמע שקורא 'תְּשַׁקְרוּ' בשי"ן, דהיינו למען שנקבל שכר מצוות. שהלא אין לנו לעשות על מנת לקבל פרס.

ובסידור רש"י (סימן י"ט) כתב שצריך להתיז את הזי"ן כדי שלא ישמע שקורא 'תִּסְכְּרוּ' דמשמע כעין אסכרא (והוא חולי המתחיל במעים וגומר בגרון, רש"י שבת ל"ג ע"א).
וברבינו מנוח (הלכות ק"ש פ"ב ה"ח) כתב שלא ישמע 'תִּסְכְּרוּ' מלשון סכירה, כמו 'ויסכרו מעינת תהום' (בראשית ח' ב').

ובשבלי הלקט (ענין תפילה סימן ט"ו) כתב בשם רב האי גאון ז"ל טעם שצריך להתיז את הזי"ן, משום שאותיות 'תִּזְכְּרוּ' ללא האות כ"ף בגמטריא תרי"ג כנגד תרי"ג מצות, והכ"ף בגמטריא עשרים כנגד י"ח איכרות שם שבקריאת שמע וב' פעמים שמוזכר 'אני י' אלהים'.

וכתב רד"ק (מכלול ע' ע"א, והובא בבית יוסף א"ח סימן ס"א), שהטעם שהובא בירושלמי להתיז את הזי"ן של 'תַּזְכְּרוּ' ולא הובא להתיז את הזי"ן של 'וְזִכְרְתֶּם', משום שבתיבת 'תַּזְכְּרוּ' התי"ו הדגושה שבאה לפני אות זי"ן, והכ"ף שבאה אחר אות זי"ן בשווא נח, שתיהן משפיעות שהזי"ן ישמע כסמ"ך אם לא יחזקו את קריאתן כראוי, ולכן צריך להזהר בה יותר משום שיש בה שתי סיבות לדמות את הזי"ן לסמ"ך, אך בתיבת 'וְזִכְרְתֶּם' שאין בה אות תי"ו לפני האות זי"ן, אין בה אלא סיבה אחת, שבאה אות כ"ף אחר אות זי"ן בשווא נח. ויתכן עוד לומר שהזהירו על 'תַּזְכְּרוּ' והוא הדין שצריך להזהר כן גם בתיבת 'וְזִכְרְתֶּם'.
טכ"ד.

ואכן כתב בטור (ספ) שהראב"ד הוסיף שצריך להתייז גם את האות ז"ן שבתבית 'זוֹכְרֵתֶם' שלא ישמע כסמ"ך. וכן כתב האבודרהם, וכן פסק בשולחן ערוך.

^{לד} ענין זה מבואר בגליון פרשת אחרי תשע"ו הערה י"ג.

וְנִשְׁתָּהּ - השי"ן בשווא נח, ולא בשווא נע, לְמִרְוֹת הַקּוֹשִׁי׃ ויש להזהר שלא להבליעה בתי"ו שישמע כאילו קרא 'נִשְׁתָּהּ', ושלא לחלק את התיבה לשתי תיבות ולקרא 'נִשְׁתָּהּ'. ואם אינו יכול לקרוא בשווא נח בלי להבליע את השי"ן או לחלקה לשתי תיבות, עדיף לקוראה בשווא נע.

פַּר בְּזֶכֶר אֶחָד לְעֹלָה לָרִיחַ נִיחֹחַ לְיְיָ - יש להקפיד להטעים היטב את הפשטא המפסיק שבתִּיבַת 'נִיחֹחַ', שהוא ניגון מפסיק יותר מהגרש שבתִּיבַת 'לְעֹלָה', שאם לא יטעים כראוי ישמע שהריח ניחוח לה', בעוד שפירושו שהפר בן בקר לריח ניחוח, הוא לה'.

ט"ו כ"ה: **על-שגגתם** - יש אומרים שהגימ"ל הראשונה בשווא נע, ויש אומרים שהיא בשווא נח.^כ

ט"ו כ"ו: כִּי לְכָל־הָעָם בְּשַׁגְּגָה - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'פיי־לכל העם בשגגה'.

ט"ו כ"ח: בְּחֻטְאָהּ - ה"ה א לא נשמעת, ונקרא 'בְּחֻטְאָ'.

ט"ו ל"א: **פִּי דְבָרֶיךָ** - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'פִּי דְבָרֶיךָ'.

עֲוֹנָה - הה"א לא נשמעת, ונקרא 'עֲוֹנ' כ"ט.

ט"ו ל"ב: וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקְלֶשׁ עֲצִים בַּיּוֹם הַשֵּׁשֶׁת - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתִּיבַת 'עֲצִים', שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר*³² שבתִּיבַת 'אִישׁ', ומהרביע שבתִּיבַת 'וַיִּמְצְאוּ', שאם לא יטעים כראוי ישמע שמצאו איש שקוּשׁשׁ

וּיש רֹאיה שְׁנִיגוֹנָם דּוּמָה, מִזֶּה שֶׁבֶּלל הַמִּקְרָא אֵין בֶּא טַעַם תְּבִיר בְּלֹא שִׁיבּוֹא טַעַם טַפְחָא אַחֲרָיו, וּבִמְקוֹם אֶחָד בִּמְקָרָא יֵשׁ תְּבִיר שְׁאֵין אַחֲרָיו טַפְחָא אִלָּא מֵאִילָל (אִם אֵין מִפְּאֲרָתָא, יִרְמִיָּה ב' ל"א), וּמוֹכַח שְׁנִיגִיתָם דּוּמָה, וְלֹכַן מֵאִילָל יִכּוֹל לִשְׁמַח תְּחִלָּף לִטְפַּחֲא לִגְרֵי הַתִּבְרִי.

וְכֹן כֵּתִב בְּרִירָא (טַעְמֵי מִגְרֵי ע"י 106) שְׁנִיגוֹן מֵאִילָל דּוּמָה לִנְיָוֹן הַטַּפְחָא.

¹² הקושי בזה הוא אצל האשכנזים שמחלקים בין הגיית התי"ו הרפה לדגושה, והגיית התי"ו הרפה דומה אצלם להגיית שי"ן שמאלית. אך באמת בהגייה המקורית של התי"ו הרפה, אין קושי להגות שי"ן בשווא נח לפני האות תי"ו (ועיין עוד לעיל הערה ד').

^{כח} משום כלל הדומות. וענין זה מבואר בגליון פרשת נח תשע"ו הערה ב'.

כט וכתב רד"ק (ממלול ב"ו ע"ב) שהיה ראוי להיות מנוקד כאן 'עֲנוּה' במפיק ה"ה, אלא שהה"ה נחה כמו שמצאנו פעמים נוספות שראוי להיות במפיק ונשמט המפיק (כגון: ותחמקרה בחמרה, שמות ב' ג'. למן חלס הקדושה, שם ט' י"ח. ויקרא לה נחה, במדבר ל"ב מ"ב. ועוד). ולפי זה, הקורא כאן 'עֲנוּה' במפיק, לא שינה משמעות.

ל בבית יוסף (או"ח סימן כ"ה) כתב שאין בזה שינוי משמעות, ובלבוש (שם סעיף ז') כתב שלא דק ויש בזה שינוי משמעות. ובאחרונים שם (מור וקציעה, מחזיק ברכה, ועוד) האריכו לדון בזה. ואכ"מ.

לֹא כִּמוּ בַּפְּסוּק: זֹאת הַמְּנוּחָה הַנִּיחוּ לַעֲיָף (ישעיה כ"ח י"ב). וכן: עַד אֲשֶׁר יָנִיחַ יְיָ לְאַחֲכֶם כֶּכֶם (דברים ג' כ').

^לב כן איתא בירושלמי גבי תיבת 'תִּזְכְּרוּ', ובשולחן ערוך פסק כן גם גבי תיבת 'וזכרתם'. ועיין בהערה הבאה.

לָךְ **כֵּן** אֵיטָא בִּירוּשָׁלַיִם (בִּרְכוּת פֶּרֶק ב' הַלְכָה ד'). וְהוּבָא בְרִי"ף (שָׁם), וּבִרְמַב"ם (הַלְכוֹת ק"ש, פ"ב ה"ט), וּבִשְׁאָר רֵאשׁוֹנִים, וְכֵן נִפְסַק בְּטוֹר וּבִשְׁוֹלְחַן עֵרֻךְ (או"ח סימן ס"א סעיף י"ג).

5